

privatnih delikta to načelo vriedi jedino, absolutno, gospodujuće. I baš za slučaj, što sam ga gori priobćio, na to načelo pokazuje i sam § 211 k. p., koji se u zaporkah pozivlja na §§ 46 i 27 k. p., od kojih prvi govori o privatnom tužitelju, a drugi o državnom odvjetniku. Razlika je jasna: sudčeva je dužnost, da pazi na dielovanje državnog odvjetnika, a privatni tužitelj gubi pravo do obtužbe, smatra se da odustaje od obtužbe, ako se ne drži zakonom propisanih rokova.

U priobćenom slučaju žalostno je samo to, da prizivni sud odbija prigovore proti obtužbi prezirući ustanovu § 213 točka 3 k. p. i time daje mjesta bezpotrebnim razpravam, koje se nebi obdržavale, kad bi se zakon zdravo tumačio.

U Trstu, 7. aprila 1899.

Dr. I. Z. Š.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Vsebino listine je tako tolmačiti, da ne pride sama s seboj navskriž (§ 914. obč. drž. zak.).

Tožbeno zahtevo: Toženec Iv. D., prejemnik dolgovanja rajnega svojega očeta V. D., plačaj tožitelju Fr. D., dediču rajnega Jos. D., na podlagi pogodbe, sklenjene v V. 6. rožnika 1881. leta, dedinski del po rajni M. D. roj. B. 700 gld. s 5% obrestmi vred od treh let pred vloženjem tožbe dalje se nateklimi v 14 dneh izogibom eksekucije in pokrij mu v istem času in pod enako posledico pravdne troške — odbilo je c. kr. deželno sodišče tržaško z rzsodbo od 23. aprila 1898. leta Cg. II 11 98/6 in obsodilo tožitelja na pravdne troške, znižane na 44 gld. Le-to svojo rzsodbo opiralo je pravdno sodišče na to-le

dejansko stanje:

S pogodbo, sklenjeno v V. dne 6. rožnika 1881. leta pod A, vzel je toženec na sebe dolg svojega očeta V. D., ki ga je imel le-ta do svojega sina Jos. D. za dedščino po rajni M. D. roj. B. v znesku 700 gld. s 5% obrestmi vred od 15. malega travna 1879.

leta dalje tekočimi. Toženec ni plačal do sedaj ni glavnice, niti obrestij. Dne 15. grudna 1893. leta je umrl prvotni upnik Jos. D. in slovom prisodne listine od 18. kimovca 1897. leta, št. 11066 pod *B* bila je prisojena njegova zapuščina denašnjemu tožitelju, ali da jo uživaj do smrti svoje njegova zakonska pridruge E. vdova D. roj. Kl.

Priznavši vse te okolnosti in prigovarjaje na prvem mestu nezadostno aktivno legitimacijo do tožbe, izvirajočo iz prisojila pod *B*, trdi toženec: da mu je pokojni njegov brat Jos. D. odpustil ta dolg z besedami in s pismom; da ga ni nikdar terjal, čeprav je bil večkrat pri njem; da pogodba pod *A* je bila sklenjena le za to, da bo zavarovana pravica Jos. D. hoditi domov, kadar koli bi se mu zljubilo in da bo zagotovljeno družinsko imenje zoper eventualne eksekucije, ki bi jih hotele voditi tretje osebe. Toženec in njegova žena sta potrdila pod prisego vse te okolnosti.

Tožitelj je ponujal dokaz po svojem preslušanji pod prisego s tem, da pokojni njegov brat Jos. D. razen vtožene terjatve in nekoliko pohištva ni zapustil za seboj družega imenja. Sodni zbor ni pa dopustil tega dokaza, ker je nepotreben, saj je navedena okolnost povsem neodločivna za rešenje pravde. Koncem koncev sklicaval se je tožitelj na vsebino pogodbe pod *A* povdarjaje, da slovom določbe §-a 887. obč. drž. zak. je odločivna v navzočnem slučaju samo ta pogodba.

Ob enem je izdalo pravdno sodišče nastopno

obrazloženje:

Prigovor, da nedostaje tožitelju zadostne pravice do tožbe, je povsem neosnovan in ni bilo možno ga uvažiti, ker predstavlja po §-u 547. obč. drž. zak. le dedič zapustnika glede vseh njegovih pravic in dolžnosti, kolikor niso bile zgol osebne naravi.

V glavni stvari suče se vprašanje o tem, je li toženec dokazal ali ni dokazal, da se je pokojni Jos. D. odrekel njemu na korist svojih pravic, izvirajočih iz pogodbe pod *A*, rekše, mu je li Jos. D. le-ta dolg odpustil, ali mu ga ni odpustil.

Z izpovedbami toženca in zakonske njegove pridruge je popolnoma dokazano, da Jos. D. ni nikdar imel namena, terjati vtoženi dolg, nego hotel je le, da ostani isti v hiši na premoženji. Žena V. D. pa pravi tudi, da jej je imenovani rajni njen dever

(možev brat) rekel tudi to-le: »To pismo (rekše pogodba pod A) je mrtvo; to naj ostane mrtvo, jaz se ne intabulam.« A je še več. Isti pokojni Ivan D. pravi v svojem pismu, privitem v odgovoru pod št. 2, današnjemu tožencu: »Tudi ti zagotavljam, da ne bom terjal od tebe ne kapitala ne obresti, ako ne pridem spoznano v veliko potrebo; in to ostane vse v hiši in na premoženji«. S temi besedami je dokazana volja rajnega Jos. D., ki je očitno hotel, da ostani njegova terjatev v hiši rajne njegove matere, v kateri je bila ona blagovnica (Vermögensinhaberin) in da bodi na korist onemu, ki je v hiši gospodar, in ta je uprav današnji toženec. Tudi ni se pripetilo, da bi bil prišel imenovani rajnik za živa v spoznano veliko potrebo, saj si je bil le s tem pogojem pridržal pravico terjati le-teh 700 gld. od svojega brata.

Ozirom na to, da je zahajal Jos. D. večkrat h tožencu domov, ne da bi bil kedaj zahteval plačilo spornih 700 gld.; ozirom na to, da je isti pokojnik še pozneje odstopil tožencu njivo Senčice, ne da bi od njega zanjo kaj zahteval, in ozirom na to, da je zapustil Jos. D. pohištva, vrednega kakih 300 gld. in da mu je isti tožitelj dolgoval 400 gld., po čemer je soditi, da je bila njegova namera, naj bi deležna bila oba njegova dva brata, rekše tožitelj in toženec, za njim enakega dobročinstva, prvi da bi namreč dobil svoj dolg in pokojnikovo pohištvo: smatral je sodni dvor dokazanim, da se je odrekel Jos. D. svoje terjatve 700 gld. na korist svojemu dolžniku, današnjemu tožencu (§ 1444. obč. drž. zak.). Za tako oproščenje dolgovanja ni pa treba ni pogodbe, niti izročitve.

Na podlagi vseh teh razmotrivanj odbil je sodni dvor tožiteljevo zahtevo in po §-u 41. civ. pr. r. obsodil ga je na pravdne stroške.

Ces. kr. višje dež. sodišče tržaško ugodilo je z razsodbo svojo od 5. julija 1898. leta Bc 361/98/2 tožiteljevi zahtevi in obsodilo toženca na pravdne stroške prve in druge sodne oblasti iz teh-le razlogov:

Poslednja izjava pokojnega Jos. D. o sporni terjatvi je pismo pod št. 2¹⁾; ker toženec sam trdi, da mu ga je brat pisal potem,

¹⁾ To pismo slove: Ozirom na pogodbo, ki sva jo slenila 6. rožnika 1881. leta v Vodnjane, naznanjam Ti, da vsi interesi ali obresti do današnjega dne so samo za Te oproščeni; ako bi pa kak drugi Tvoj kreditor ali upnik vodil eksekucijo na tvoje premoženje in ako bi ti žugal, da Ti vzame pre-

ko je bila žena iz Vodnjana že nazaj prišla, kamor se je bila napotila namenom, da pregovori svojega devera, ne bi li preklical pogodbo pod *A.*; kesneje ni bilo več govora o terjatvi.

Ker se toženec vzlasti na le-ta list opira in trdi, da mu je ž njim njegov brat Jos. D. dolg odpustil, je nujno, da si list natančneje ogledamo. Jos. D. je pisal, »da oprasha bratu obresti do dne, katerega je list pisal«, ali le njemu, ker, ako bi ga kak drugi upnik z eksekucijo pritiskal, pridržal si je pravico do vseh obresti; dalje je pisal v listu: »da bo on terjal glavnico in obresti le v slučaji velike potrebe, da ostani vse v hiši in na premoženji; da bo on imel dokler ostane njegov del v hiši, pravico domu hoditi« in slednjič je še pristavil: da bi imela glavnica rasti, ako bi tožencu še kaj denarjev pošiljal, obresti pa ne bi zahteval.«

Da bi bil Jos. D. v navedenem pismu svojemu bratu izrečno dolg odpustil, tega ne trdi niti sam toženec, a tudi po besedah ni možno sklepati, da je imel on tak namen. Obresti, natekle se dalje od onega dne, katerega je bilo pismo pisano, niso bile odpuščene; obresti pa ne tečejo, ako nedostaje glavnice; ker mu je brat zagotovil, da on ne bo terjal ni glavnice ni obresti, ako sam ne pride v veliko potrebo, je tudi dokazano, da je glavnica obstajala, sicer bi je ne mogel terjati tudi v potrebi ne; z besedami, da ostani vse v hiši in na premoženji, je le rečeno, da dolg ostane dolg na hiši toženčevi, kar izhaja tudi iz stavka: »dokler ostane moj del v hiši, imel bom pravico, domu hoditi«. Poslednji stavek pisma potrjuje istotako prav to tolmačenje pisma, ker glavnica ne more rasti, ako je ni. Da Jos. D. za svojega življenja ni mislil terjati glavnice in da je namenil puščati svojemu bratu dolžniku tudi obresti, to se priznava, s tem pa še ni rečeno, da tudi njegovi nasledniki ne bi smeli terjati tega dolga.

makljivo in nepremakljivo Tvoje imetje, v tem slučaji interesi ne bodo oproščeni in jaz si pridržavam pravico, v kar Ti gotovo privoliš, da jih izračunim in izterjam. Tudi ti zagotavljam, da jaz ne bodem od Tebe terjal ne kapitala, ne obresti, ako ne pridem spoznano v veliko potrebo, ma to ostane vse v hiši in na premoženji. Tudi Ti povem, da bom imel, dokler ostane moj del pri hiši, pravico, kadar koli bom hotel domov priti, in Ti boš moral nam hrambo in živež doma dajati. —

Ako bi Ti pa jaz kaj svojega denarja pošiljal, tako bi mogel kapital rasti brez obresti. — Te pozdravljam itd. — *Jos. D.*

S pismom pod št. 2. ni torej dokazano, da je oprostil Jos. D. svojemu bratu omenjeni dolg in kar trdita toženec in zakonska njegova pridruža, to je njiju povsem subjektivno tolmačenje upnikovih mislij in besed, ki jih je on morda pred pismom izjavil. Pisma pod št. 2 ni možno smatrati niti za pogodbo, s katero se oprasča dolgotovanje na slučaj smrti v smislu §-a 956. obč. drž. zak., ker se darovavec ni odpovedal v njem pravice preklica.

Ker je torej očitno, da je dolg, kolikor se dostaje glavnice, še obstajal ob smrti Jos. D. in ker toženec ni dokazal, da je to njegovo dolgotovanje ugasnolo s smrtjo Jos. D., bilo je treba ugoditi zahtevi, v tožbi izraženi.

Sodba o pravnih troških opira se na določbe §-ov 41. in 50. civ. pr. r.

Z odločbo od 8. listopada 1898. leta št. 12241 odbilo je ces. kr. vrhovno sodišče dunajsko toženčevo revizijo in potrdivši razsodbo višjega dež. sodišča tržaškega obsodilo je toženca na revizijske troške. To svojo sodbo opirali so vrhovni sodniki na te-le razloge:

Izmej obeh izpodbijanih razlogov §-a 503., št. 3. in 4. civ. pr. r., trjenih v revizijskem spisu, ne more biti opravičen ni jeden ni drugi. Navzočno pravdo je razsojevati le rešenjem vprašanja, je li pismom, priloženim pod št. 2 in drugimi razpravnimi podatki, smatrati dokazanim, da je pokojni Jos. D. odpustil dolg svojemu bratu Iv. D., sedanjemu tožencu na korist, s čemer pobija on tožiteljevo zahtevo. Popolnoma pravim umevanjem rečenega pisma št. 2. in prikladnim ocenjevanjem vseh razpravnih podatkov na temelji dejstev, kakor jih je prvo sodišče ustanovilo in katerim ni nobena stranka oporekala, pa je prizivno sodišče to vprašanje po pravici zanikalo in vsled tega tožbeni zahtevi ugodilo.

Ta razsodba prizivnega sodišča se naslanja na čisto pravo pravno razumevanje stvari, kajti jasno je razvidno toliko po besedilu pisma št. 2., kolikor po izjavah pokojnega Jos. D., ki jih je V. D., njegova nevesta (bratova žena), posvedočila, da je on glede svoje terjatve hotel dovoliti svojemu bratu le olajšav, odrekši se obrestim; pa tudi glede glavnice je on za svojo osebo izjavil, da noče terjati glavnice in ne obresti, če bi ne prišel v veliko silo, marveč naj vse doma in v premoženji ostane, in on ima pravico po svoji volji domu priti, dokler njegov delež doma

ostane, dolžnik pa ga bode moral prehranjevati; tudi naj ta poslednji glavnici prišteje vse zneske, ki bi mu jih utegnil še poslati, obresti pa bi od teh ne plačeval. V teh izjavah Jos. D. pač ni moči zazreti, da je dolg odpustil, nego je jasno, da je on hotel svojo terjatev imeti doma, odnosno na premoženji brata Ivanca, da bi on imel pravico domu priti in da bi ga tu dolžnik hranil, dokler njegova terjatev doma ostane, odrekši se obrestim; to je razvidno tudi po poslednjem stavku pisma, kder pravi, da so glavnici prišteti novci, ki bi jih svojemu dolžniku utegnil še poslati, ali obresti bi od njih ne plačeval.

Razsodba prizivnega sodišča je torej popolnoma utemeljena, in tudi dejstveni pogoji, na katere je svojo sodbo osnovalo, ne nasprotujejo razpravnim spisom, saj ni moči zazreti take opreke, ki stvarjajo izpodbijaven razlog §-a 503. št. 3. civ. pr. r. v tem, da so besede pisma št. 2.: »Jos. D. ne bo zahteval glavnice in obrestij, če bi ne prišel v veliko silo« bile navedene v razsodbi tako, da se pravi: »Jos. D. bo terjal glavnico in obresti le v slučaju velike sile«. Revizijska pritožba je po tem takem neosnovana in je morala torej biti zavrtna, potrjena pa razsodba prizivnega sodišča; o revizijskih troških je bilo soditi v smislu §-ov 41. in 50. civ. pr. r. T.

b) K določbi §-a 471. št. 3 civ. pr. r. in vporabi §-ov 49. in 50. civ. pr. r.

C. kr. okrajno sodišče na V. je z razsodbo od 3. novembra 1898 opr. št. C 66/98/5 za pravo spoznalo, da je toženi Fr. L. dolžan tožitelju J. M. povrniti ostanek kupnine za les po 127 gld. 80 kr., ostanek napitka po 4 gld. 50 kr. ter za hrano delavcem po 5 gld. 80 kr., skupaj torej 138 gld. 10 kr. s 5 % obrestmi od dne 1. sušca 1898 naprej ter na 36 gld. 47½ kr. odmerjene tožbene stroške v 14 dneh pod eksekucijo.

Toženi Fr. L. se je zatekel z razsodbo k odvetniku A. v C., kateri je razsodbi prigovarjal z obširnim prizivnim spisom ter konečno stavil predlog (doslovno): »Slavno c. kr. okrajno sodišče blagovoli ta prizivni spis vzeti v vednost in en izvod dostaviti nasprotniku v svrhu odgovora prizivnemu spisu.«

Tožitelj J. M. je prišel s prizivnim spisom k odvetniku dr. B. v C., kateri je podal ravno tako obširen odgovor v meritornem pogledu. Grajal pa je priziv tudi v formalnem oziru zaradi določbe §-a 471, št. 3. civ. pr. r. ter konečno predlagal, da se toženčev priziv iz podanih meritornih in formalnih okoliščin zavrne, rzsodba prve stopinje potrdi v polnem obsegu ter nasprotniku naloži povrnitev vseh stroškov.

C. kr. okrožno kakor prizivno sodišče v Celji je v nejavni seji storilo sklep od 27. decembra 1898 opr. št. BcV 113/98: »Od toženca Fr. L. zoper rzsodbo c. kr. okrajnega sodišča na V. od 3. novembra 1898 opr. št. C. 66/88/5 vloženi priziv se zavrne in je toženec dolžan povrniti tožitelju J. M. na 26 gld. 2 kr. določene stroške za spis v prizivnem postopanju — v 14 dneh pod izgibom zvršbe.«

Razlogi.

Toženčev priziv je bilo zavrniti v smislu §-a 474. št. 2. civ. pr. r., ker prizivni spis nima prizivnega predloga, pomanjkljivost, ktera izključuje dopustnost priziva in ktere ni moči pozneje popraviti (§. 471. št. 3. civ. pr. r.) Vsebine prizivnemu spisu torej ni dalje razmotrivati in sosebno ne pretresovati v spisu izpodbijanja glede visokosti tožbenih stroškov, ker se odločba glede stroškov sme izpodbijati samo z rekurzom, ako se sodba v glavni stvari ob enem ne izpodbija (§. 55. civ. pr. r.) Take pritožbe pa v našem slučaju uprav radi pomanjkanja zakonitih prizivnih predlogov ni.

Tožitelju vsled vložitve prizivnega spisa narasle stroške mora toženec kakor propadla stranka povrniti (§-a 40. in 50. civ. pr. r.).

Vsled revizijskega rekurza toženčevega je c. kr. najvišje sodišče storilo sklep od 7. februvarja 1899 št. C. 66/98/12: »Revizijski rekurz je odbiti ter izpodbijani sklep rekurznega sodišča potrditi iz ondi navedenih razlogov, katerih izvajanja v revizijskem rekurzu niso mogla opovreči. Tožitelju se ne sme zabraniti, da ne bi v svrhu izpodbijanja prizivnih razlogov, ako ni zavrniti priziva v smislu §-a 474. al. 2. civ. pr. r., odgovarjal v smislu §-a 468. al. 2. civ. pr. r. prizivnim izvajanjem. Upravičeno se je torej oziralo pri odmeri stroškov na večje stroške zadevnega spisa. Uvažuje, da je dr. A., odvetnik v C., vložil priziv, kateri ni imel važnega

zakonitega predpisa, namreč prizivnega predloga (§. 471. št. 3 civ. pr. r.), in je potemtakem svojo stranko pripravil v škodo, se uradoma po smislu §-ov 49. in 50. civ. pr. r. določa, da je dr. A. dolžan vsled svoje velike nemarnosti svoji stranki povzročene stroške povrniti. Dr. A. ni upravičen zaračunati stroškov prizivnega, po zakonu nerabnega spisa svoji stranki tožencu Fr. L., temveč mora stroške po 26 gld. 2 kr. kakor stroške tožiteljevega spisa v prizivnem postopanju, katerih povrnitev je prizivno sodišče naložilo tožencu Fr. L-u, po izkazanem plačilu istih svoji stranki tožencu Fr. L-u povrniti v 14 dneh pod eksekucijo.

O tej odločbi je obvestiti tudi Fr. L. v lastne roke.«

—r—r.

c) Štirinajstdnevni rok za revizijo.

Zoper prizivno razsodbo c. kr. okrožnega sodišča v C. od 18. vinotoka 1898 opr. št. C. II. 11/98/9, dostavljeno tožitelju dne 19. listopada 1898 je vložil zastopnik tožitelja revizijski spis. Štirinajstdnevni rok je potekel dne 3. grudnia 1898. Tožitelj, zanašajoč se na določbo §-a 89. opr. r. je oddal revizijski opis dne 3. grudnia 1898 popoldne na pošti v C. Revizijski spis je moral namreč vložen biti na c. kr. okrajnem sodišču v Š.

C. kr. najvišje sodišče je tožiteljevo revizijsko pritožbo zavrnilo kakor zakasnelo in utemeljilo svojo odločbo tako-le. Določba §-a 89. opr. r. sicer določa, da se dnevi, ktere vloženi spis po pošti hodi, ne všttevajo ob teku zakonitih ali sodniških rokov v civilno-pravdnih stvareh; s tem pa določba ni hotela ustanoviti podaljšanja rokov. Navedena določba stavlja pogoj, da je dotično vlogo smeti oddati na pošti v istem roku, v katerem bi jo bilo oddati na sodišču in sicer z enakim učinkom, kakor če bi se bila vložila neposredno na sodišču. Le v takem slučaju zamoremo govoriti, da se dnevi, katere vloga po pošti hodi, ne všttevajo v rok; v drugih slučajih pa, kedar se vloga odda na pošti v času, ko je ni bilo več možno pravočasno vložiti na sodišču, ne moremo govoriti o všttevanju vprašavnih dnij v rok. — V le-tem slučaju je bila prizivna razsodba tožitelju dostavljena dne 19. listopada 1898. Vložišče na c. kr. okrajnem sodišču v Š.

je. otvorjeno ob delavnikih samo do 5. ure popoldne. Revizijski rok za tožitelja je torej potekel dne 3. grudna 1898 ob 5. uri popoldne. Glasom poštnoprejemnega lista pa je bil revizijski spis na pošti oddan dne 3. grudna 1898 ob 6. uri popoldne. Vložitev je torej smatrati za zakasnelo ter je bilo zato zavrniti revizijsko pritožbo.

—r—r.

Zemljiškoknjižni slučaj.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani, kakor rekurzno sodišče je v zemljejknjižni stvari Marije D. radi odpisa parcel in vknjižbe izbrisa zastavnih pravic vsled rekurza Marije D. zoper sklep c. kr. okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 6. januarja 1899 opr. št. 43/99 v nejavni seji dne 8. februarja 1899 sklep sodišča prve instance, v kolikor se izpodbija potrdilo (opr. št. R. 23,99-3).

Razlogi.

Po določilu §-a 27. zem. zak. morajo biti listine, na podstavi katerih naj se zvrše zemljejknjižni vpisi, proste takih vidnih nedostatkov, ki utegnejo njih verojetnost zmanjšati. To določilo ima splošno veljavo za vse take listine brez izjeme. Razvidno je to iz besedila §-a 27. cit. v zvezi s §-om 26. cit. in iz uvrščenja teh določil pod splošnim napisom »listine«. Izhaja pa to tudi prav naravno iz načela, da gre zemljiškim knjigam in vpisom vanje »publica fides«. Pravni nazor rekurentinje, da §. 27. cit. velja samo za listine, napravljene v obliki notarskega akta, nima prav nobene podlage.

Očividni popravki številke parc. št. 1340/1, 1340/2, 1340/3 in poznejša uvrstitev št. 1339/1, 1339/2 in 1339/3 v zadevnih kupnih pogodbah so gotovo nedostatki v zmislu §-a 27. cit. in jih je pri presoji dotične zemljiškoknjižne prošnje tem bolje vpoštevati, ker gre za odpis teh parcel in prepis nanje, ker te kupne pogodbe vsled teh nedostatkov ne dajo dovolj jamstva za to, da so se stranke v pogodbi zjedinile ravno glede teh parcel kot pogodbenega predmeta in ker se iz teh kupnih pogodb ne da razvideti, da so se v njih omenjeni nedostatki že takrat nahajali, ko so jih stranke podpisale. — Po vsej pravici je torej prvo sodišče predlog za odpis teh parcel odbilo.

A tudi zavrnitev predloga za vknjižbo izbrisa zastavnih pravic na podstavi razsodeb z dne 26. novembra 1898 opr. št. C. 423/98-2 in z dne 28. novembra opr. št. C 424/98-2 je po zakonu utemeljena, ker se da ta vknjižba opraviti le zvršilnim potom in ker je kumulacija zemljiškknjižnih in zvršilnih predlogov nedopustna, kajti po §-u 86. zemlj. zak., koji je tudi po novem pravilnem redu ostal neizpremenjen v veljavi, je moči kumulirati zgol zemljeknjižne predloge in to le v tam navedenih slučajih.

Rekurzu glede na vse to ni bilo moči ugoditi in bilo je prvosodni sklep v izpodbijanem delu potrditi, sicer ga pa pustiti nedotaknena.

Kazensko pravo.

a) §. 246. zakona o neposrednih osebnih davkih obsega tri posebne, drug od drugega neodvisne, kaznive učine.

(Kasacijska rozsodba od 18. februarija 1899. l. št. 15577 iz 1898. leta.)

Mirko G. je bil ud okrajne cenilne komisije za priredbo osebne dohodnine. Meseca maja 1898. l. je le-ta razpravljala o davčni napovedi Ivana K., kateri je zahteval, da je posebej obdačiti dohodke njegove zakonske soproge, češ, da ne živita v skupnem gospodarstvu. Komisija ni ugodila tej zahtevi, ker nista bila soprožnika K. sodno ločena, dasi sta živela v različnih krajih, oddaljena drug od drugega; a v končno rešitev K-ove napovedi je komisija rabila še nekatere druge podatke ter je v ustanovljenje istih odložila daljno razpravljanje. Mirko G. pa, ki je sploh pregostobeseden, ni mogel držati jezika za zobmi in je koj tisti večer obesil na veliki zvon K-ovo zahtevo; pripovedoval je v gostilni svojim znancem, kako je komisija rečeno napoved rešila, izrazivši se tako-le: »Ivan K. je hotel slepiti, zahteval je, da njegov in njegove soproge dohodek posebej obdačimo, to pa ne gre, ker nista zakonito ločena«. To ni bilo Ivanu K. ljubo. Zato je zaprosil državnega pravdnika naj malo ukroti Mirkota G. klepetav jezik. Državni pravdnik je Mirkota G. obtožil po §-u 246. zakona od 25. oktobra 1896. l. št. 220 drž. zak. Sodni dvor pa je bil mnenja, da ni Mirko G. ničesar zakrivil, ker ni K-ovih pridobitnih, imovinskih ali dohodnih razmer razodel; a zakon, da kaznuje zgol azrodevanje takšnih razmer, sicer da lahko vsak ud cenilne ko-

misije govori kolikor mu drago o drugih okolnostih, ki so bile predmet razprave. Državnemu pravdniku pa se ni videla ta razsodba pravična. Pritožil se je in kasacijsko sodišče mu je pritrdilo ter je Mirkota G., proglašivši ga krivim pregreška po §-u 246. zakona o neposrednih osebnih davkih, obsodilo v primerno globo. Obrazložilo pa je tako-le svoj izrek.

V §-u 246. l. c. so jasno določeni trije različni kaznivi učini; namreč neopravičeno razodevanje: 1.) pridobitnih, imovinskih in dohodnih razmer davčnega zavezanca; 2.) vsebine davčne izjave ali napovedi, in 3.) vsebine o le-teh opravljene razprave. Ni dvoma, da je obtoženec zakrivil 2.) in 3.) učin napominanega §-a. Kajti zahteva davčnega zavezanca, da se njegov in njegove soproge dohodek posebej obdači (§-a 157., 172, l. c.) se tiče vsakakor njegovih imovinskih in dohodnih razmer. Po §-u 246. omenjenega zakona zapada kazni razodevanje vsebine davčne izjave in napovedi, kakor tudi vsebine razprave o njih, in gotovo ni utemeljen prigovor, da se ni obtoženec zakrivil v obeh le-teh smeréh. Samo iz K-ove napovedi je moglo biti obtožencu znano, da je K. zahteval posebno obdačenje svojega in svoje soproge dohodka. Le-ta zahteva pa je ustanovljala del K-ove napovedi, katera ne obsega zgolj navedenih števil in vsot, nego sploh vse izjave, predloge in prošnje davčnega zavezanca. Da je temu tako, kaže samo besedilo zakona. Kajti, ako bi bilo razumevati pod vsebino napovedi zgolj podatke o pridobitnih, imovinskih in dohodnih razmerah, onda bi ne bilo potreba žugati s kaznijo radi razodevanja takih podatkih poleg onega radi razodevanja ostale vsebine napovedi. Zakon celo posebno ščiti in čisla tajnost vsebine napovedi, povdarjajoč z dotično svojo določbo besedo »vzlasti«. Da pa je zahtevati posebno obdačenje dohodka zakonske soproge (§. 157. l. c.) napoved sama, je pač naravno, a je tudi razvidno iz besedila obrazca A. določenega zakonom za napovedi, ki začenja besedami: »Moj davku zavezan dohodek uštevši dohodek pripadnikov mojega gospodarstva, ki ga je meni zaračunati«. Iz tega pa izhaja, da mora gospodarski glavar, ki zahteva posebno obdačenje dohodka enega ali več svojih svojcev, prečrtati napominani dostavek ter zapisati dotično zahtevo v napovedi. V takšnih slučajih pa mora biti dokazano, v kolikor ne gre za ločenje od mize in postelje, da je ločitev vprašavnih družbinskih udov stalna in trajna (točka 7

člena 3. odst. II., pogl. IV. zvršilnega predpisa zak. od 25. oktobra l. 1896., št. 220. drž. zak.). Le-to okolnost odnosno, tudi še nadaljne pogoje posebnega obdačenja pa mora ustanoviti cenilna komisija, ako potrebno s pomočjo oblasti, ki je dajejo §-i 209 do 211. l. c. in čl. 50. omenjenega zvršilnega predpisa. Izločitve tikajoči se sklep je komisija v našem slučaju že ukrenila s tem, da ni ugodila K.-ovi zahtevi za posebno obdačenje dohodka njegove soproge. Obtoženec je torej, priobčivši le-ta sklep neprizadetim radovednežem, razodel neopravičeno in zoper določbe §-a 196. l. c. vsebino razprave, opravljene o K.-ovi napovedi ter se je tudi v tem pogledu pregrešil proti §-u 246. istega zakona.

Zato je bilo, ugodivši na §-u 281. odst. 9^a kaz. pr. r. oprti ničnostni pritožbi državnega pravdnika, razveljaviti po §-u 288.³ kaz. pr. r. izpodbijano razzodbo in le-to kazensko pravdo takoj stvarno razzoditi.

G.

b) Zakon zoper živinske kužne bolezni kršiš že s samo nemarnostjo, ni treba, da navlaščno postopaš; tvoja dolžnost je, da na pravem, pristojnem mestu poprašaš, je li morebiti uvoz prepovedan.

(Kas. razzodba od 18. novembra 1898. l., št. 10306.)

Ceno M. je pošteno doslužil cesarja in, zadobivši mirovnino kakor višji oficir, se je povrnil 1897. l. v rojstno svojo hišo v zeleni Štajer, da konča na očetovskem domu zadnje dni svojega razburjenega in trudapolnega življenja. Bil je samec. Imel je mlajšega brata, ki je oskrboval neko posestvo na Ogerskem. Povabil ga je, naj se povrne tudi on v svoj rojstni kraj, da ložje preživita v skupni družini stare dni. Tudi brat Tone je bil samec in sit suhoparnega samotarenja. Zato je drage volje ustregel bratovi želji, odpovedal se svoji službi in se preselil k bratu. Imel je dva prasca posebno lepega, redkega plemena, katera je na upravljanem posestvu ravnal. Nerad bi ju bil prodal. Pisal je bratu Cenotu, če ju more seboj pripeljati. Ceno mu je odpisal, da mora prej pozvedeti, če je dopustno, prasce iz Ogerskega na Štajersko uvažati, Tone M. je prašal ogerskega živinozdravnika in še par drugih Ogrov, je li uvoz dovoljen. Pritrdili so mu. Zato je prasce seboj vzal. A nista se bila niti dobro odpočila v novem hlevu,

ko je prišel žandarm in ju zasegel ter na županstvo odpeljal, kajti graško namestništvo je bilo prepovedalo z naredbo od 3. julija l. 1895., št. 18493 uvažanje in gonjo prascev iz Ogerskega na Štajersko. Državni pravdnik je obtožil Toneta radi pregreška po §-ih 5. in 46. zakona zoper živinske kužne bolezni. Spoznavno sodišče pa ga je oprostilo od obtožbe, češ, da je obtoženec ob času razglašenja uvozne prepovedi na Ogerskem bival, da je pred uvozom prascev na Štajersko poprašal ogerskega živinozdravnika in še druge Ogre, ali sme s prascema črez mejo, da pa niso niti živinozdravnik niti drugi ljudje na Ogerskem o dejanski zapori meje ničesa vedeli; da se je ob to Tone prepričal, da je uvažanje prascev na Štajersko dopuščeno; da je torej zakrivil obtoženo dejanje zgol iz pomote, ki je bila ozirom na vse te okolnosti pač opravičena in odpustna.

Državni pravdnik pa se je pritožil na vrhovno sodišče, opiraje se na § 281. odst. 9^a kaz. pr. r.

Kasacijsko sodišče je, ugodivši ničnostni pritožbi, proglasilo Toneta krivim pregreška po §-ih 5. in 46. zakona od 29. februarja 1880. l., št. 35. drž. zak. in §-u 45. št. 1. zak. od 24. maja 1882. l., št. 51. drž. zak. Obrazložilo pa je tako-le svojo razsodbo.

Dejansko stanje ali učin obtoženega delikta ne zahteva navlaščnega (hudobnega) postopanja, nego zadostuje gola nemarnost. Da je temu res tako, kaže pred vsem zakon sam, kakor izhaja iz besedila 2. odst. §-a 44. zak. od 24. maja 1882. l., št. 51. drž. zak. in iz §-a 45. zak. od 29. februarja 1880. l., št. 35. drž. zak. Toda tudi smoter in smer načel, izraženih v zakonih zoper živinske kužne bolezni, podpirata in opravičujeta le-ta nazor, kajti bilo bi nemogoče njima verdevati (handhaben) namenu primerno, ako bi bilo uporabljati dotična določila samo tedaj, kadar je dokazano navlaščno dejanje ali opuščenje. Da je pa obtoženec glede uvoza prascev nemarno postopal, kaže razsodba z vso gotovostjo. Zadovoljil se je poprašanjem pri ogerskem živinozdravniku in nekih drugih zasebnikih, mesto da bi se bil obrnil na pristojno oblastvo ogersko ali avstrijsko. Nemarnost njegova je bila tem večja, ker se je bil z bratom Cenotom domenil, da pripelje prasce domov samo v slučaju dopustnega uvoza, sicer da ju proda na Ogerskem; bila je tem očitnejša, ker mu je Ceno pisal, da ne more pozvedeti,

je li uvoz dopuščen, ter da naj to na Ogerskem popraša. A ni dvoma, da je bila obtoženčeva stvar pristopiti onim virom, iz katerih bi bil lakko zadobil gotova in pristna pojasnila o vprašavni uvozni prepovedi. Zato je obtoženec sam zakrivil nepoznanje uvozne prepovedi. Pomota, v kateri je obtoženec taval v tem pogledu, je bila torej krivna in bi se jej bil obtoženec z dolžno pazljivostjo lahko ognil. Taka pomota pa ga ne more rešiti kazenske odgovornosti.

F.

Književna poročila.

Ueber die concurrirende Strafcompetenz der Gerichts- und Verwaltungsbehörden, dann die Verjährung der administrativ zu behandelnden Straffälle. Von Dr. A. Volkar. Prag, 1899. — V knjižici, pod tem naslovom izišli, opozarja naš rojak, c. kr. okrajni glavar v Pragi, na slučaje pravnih prestopkov, ko se pristojnost upravnih oblastev dotika pristojnosti sodnih oblastev in naopak, torej na konkurenčne slučaje, ki se pokažejo, če se prestopki po občnem kazenskem zakonu primerjajo s prestopki, ki so po zakonih in naredbah odkazani političnim in samoupravnim oblastvom v preiskavo in kaznovanje. Važno je to, bodisi za vprašanje pristojnosti, za odmero kazni, bodisi tudi, kar gospod pisatelj v drugem oddelku še posebej razpravlja, za načela glede zastaranja tistih konkurenčnih kazenskih slučajev, katere je preiskovati administrativnim oblastvom, potem ko je sodišče postopanje uvedlo, a je radi nepristojnosti ustavilo. Razprava pojasnjuje marsikaj in bo vrl pripomoček za prakso. Cena knjižici, ki izide tudi na češkem jeziku, je 30 kr.

Zakonik Stefana Dušana, cara srpskog. 1349 i 1354. Na novo izdao i objasnio St. Novaković. (Dalje.) Tako n. pr. u »proheironu« (προηειρον υβριος) se veli, ako se otmica izvede oružjem ima se otmičar kazniti smrću, a ako se izvede bez oružja tada se kazni, da mu se odrežu obadvje ruke. Zakonik cara Dušana kazni otmicu, ako stranke pripadaju vlasteli tako, da se otmičaru imade odrezati obadvije ruke i urezati nos, a ako sebar otme djevojku vlastetinsku ima se objesiti. — Za neka ubivstva imadu se ubojici takodjer odrezati obje ruke, a istom kaznom kazni ubivstvo i proheiron. Zakonik gdje gdje i sam navodi svoje izvore. Tako se na dva tri mjesta spominju zakoni kralja Milutina. Tome kralju se otvoreno pripisuju naredbe o poroti i o seoskim megjama. Zakonik je imao i mnogo novoga, što je onovremeno zakonodavstvo prama potrebama državnim određivalo. Iz svega slijedi, da je glavna misao ondašnjeg zakonodavstva bila, da u zakonik kao u zbornik prikupi i ono, što je u starijim zakonima i povlasticama kao zakon vrijedilo i ono, što se u narodnom životu kao zakonski običaj držalo. Očevidno je, da se sa saborom računalo; ali ti nijesu imala pravila današnjih evropskih ustava i poslovnika. Car je mogao dogovarati se sa saborom kad je bio na okupu, ali je i radio punom snagom zakonodavne vlasti dogovarajući se jedino s glavnijim ljudima svoga dvora onda kad sabora nije na okupu.